

Regionalt skog – og klimaprogram

For Nordland 2019 - 2022

Landbruks- og reindriftsavdelinga

9/2019

Foto:

Forsidebilde: Fylkesmannen i Nordland

Forord

Regionalt skog-og klimaprogram (RSK) er en del av Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU), som også inneholder Regionalt næringsprogram (RNP) og Regionalt miljøprogram (RMP). Det er beskrevet mer om forholdene mellom de ulike programmene i RBU.

I henhold til jordbruksoppjøret 2017 og Prop. 141 S (2016-2017) skal regionale næringsprogram revideres innen 01.01.2019. Føringer for revidering av RSK er gitt i brev fra LMD 20. sept. 2017- *Revidering av regionale bygdeutviklingsprogram.*¹⁾

Fylkesmannen i Nordland vedtok høsten 2012 Strategisk plan for Nordlandsskogbruket 2012 – 2025. Planen var et resultat av det 3-årige prosjektet *Økt verdiskaping i Nordlandsskogbruket*. Hovedfokus i planen var økt avvirkning og verdiskaping og skulle danne grunnlaget for Fylkesmannen i Nordland sitt videre arbeid og prioriteringer innen skog på disse områdene. Samhandling mellom de ulike aktørene i skognæringa var fremhevet som en viktig suksessfaktor. Planen har hatt en betydelig nytteverdi, selv om det var en første generasjons skogstrategi i Nordland.

Det man etter hvert erfarte var en mangel var koblingen til klima og en mer direkte sammenheng med de økonomiske virkemidlene. Fylkesmannen i Nordland har derfor valgt å slå sammen RSK og nåværende Strategisk plan for Nordlandsskogbruket 2012-2025.

1)Jf. Prop. 91 L (2016-2017), og Innst. 376 L (2016-2017) vil ansvaret for forvaltningen av nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) med tilskudd til skogsveger, taubane og hest og annet i sin helhet overføres fra fylkesmannen til kommunene fra 2020.

Innhold

Forord	2
Del 1 BESKRIVELSE	5
1.1 Skogbruk	6
1.1.1 Rammebetingelser.....	6
1.1.2 Eiendoms- og eierstruktur i Nordland	6
1.1.3 Ressursgrunnlaget.....	7
1.1.4 Skogreisingsstrøk.....	8
1.1.5 Bratt og vanskelig terreng	9
1.1.6 Infrastruktur.....	10
1.1.7 Virkesterminaler/tømmerkaier	11
1.1.8 Industri	12
1.1.9 Verdikjeden	12
1.1.10 Arealbruk og vern.....	13
1.1.11 Skogkultur og planteforedling	14
1.1.12 FoU og kunnskapsbygging i et grønt skifte	16
1.2 Klima	16
Del 2 Analyse	18
2.1 Økt verdiskaping	18
2.2 Markedsmuligheter	19
Del 3 Mål og strategi	20
3.1 Mål.....	20
3.2 Strategiske satsningsområder	20
3.2.1 Infrastruktur.....	20
3.2.2 Forvaltning av skogressursene	21
3.2.3 Ressurskartlegging og klima.....	21
Del 4 Kildehenvisning	23
Del 5 Vedlegg	24
Økonomiske virkemidler	24
5.1 Kommunale tiltaksstrategier - skog.....	24

5.2 Ressurskartlegging - Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	24
5.3 Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)	25
5.3.1 Infrastruktur - Tilskudd til veibygging.....	25
5.3.2 Tilskudd til drift med taubane, hest o.a.....	26
5.3.3 Øvrige NMSK – tilskudd	26
5.4 Retningslinjer for tilskudd til skogbrukstiltak i Nordland 2019.....	26

Del 1 BESKRIVELSE

Nordland har store skogressurser som gir gode muligheter for aktivitet og næringsutvikling. Stående kubikkmasse og produktivt skogareal øker årlig grunnet skogplanting og gjengroing. Dette gir rom for større utnytting av denne ressursen.

Klimaendringene er en viktig miljøutfordring der skogen kan gi et vesentlig positivt bidrag. Skogen i Nordland binder i dag 65 millioner tonn CO₂. Det vil være en viktig samfunnsoppgave for skogbruket å binde mer CO₂ gjennom aktivt skogbruk. Nordland har også betydelige bioenergiressurser som bør utnyttes i denne sammenhengen.

I forhold til ressursgrunnlaget vil hovedfokus være rettet mot barskogen og da spesielt avvirkning og videreforedling av gran. Gran er det treslaget med høyest tilvekst i Nordland, samt det treslaget som i dag har det største kjente forretningsmessige potensialet. Fylket har også store lauvskogressurser, i all hovedsak bjørk, som kan ha en sentral og viktig rolle, særlig i forhold til utvikling på bioenergiområdet.

Skogbruket i Nordland skal også ta sin del av samfunnsansvaret for å ivareta viktige miljøverdier regionalt og nasjonalt.

1.1 Skogbruk

Fakta om skogen og skogbruket i Nordland

Skogdekt areal (Landsskog 2011)	10,0 mill. daa
Produktivt skogareal	6,74 mill. daa
Volum, alle treslag u/bark	41,2 mill. m ³
Årlig tilvekst, alle treslag u/bark	1,2 mill. m ³
Skogreist areal	ca. 700000 daa
Sitka og Lutz	ca. 120000 daa
Karbonbinding	65 mill. tonn CO ₂
Antall skogeiendommer (>25 daa)	10650 stk.
Forvaltningsareal nøkkelbiotoper (MiS - privat)	ca. 50000 daa
Naturtyper, A-lokaliteter utenf. verneomr.	47533 daa
Planting siste 10 år	4700 daa/år
Avvirkning siste 10 år	140000 m ³ /år
Ungskogpleie (2008-2017)	4451 daa/år

Landsskog, NIBIO, FMNo

1.1.1 Rammebetingelser

Både nasjonale og internasjonale forhold og rammebetingelser har betydning for skogbruket i Nordland. Etterspørselen i markedet svinger mye og er i dag avgjørende for avsetning av kvaliteter av tømmervirke og derigjennom aktiviteten i skogbruket. Skogsvirke og foredlede produkter eksporteres til et internasjonalt marked hvor kjøper forventer leveranser i tråd med gjeldende sertifiseringsavtaler. Skurtømmer fra Nordland transporteres nå i stor grad til Trøndelag, og da Namsos. Arbor og Elkem Salten er store avtagere av massevirke, og forbruker idag årlig samlet mer enn det avvirkes i fylket. Bedriftene må importere virke og det er av betydning at Nordland befinner seg, ikke bare geografisk, men også markedsmessig i ytterkant av verdikjeden.

Fylkesmannen har i oppgave å følge opp satsningen for økt avvirkning, økt produksjon av bioenergi og økt trebruk, verdiskaping gjennom regionale strategier og å samhandle med skogbrukets aktører. I oppdraget ligger også ivaretagelse av et langsiktig perspektiv i skogbruket.

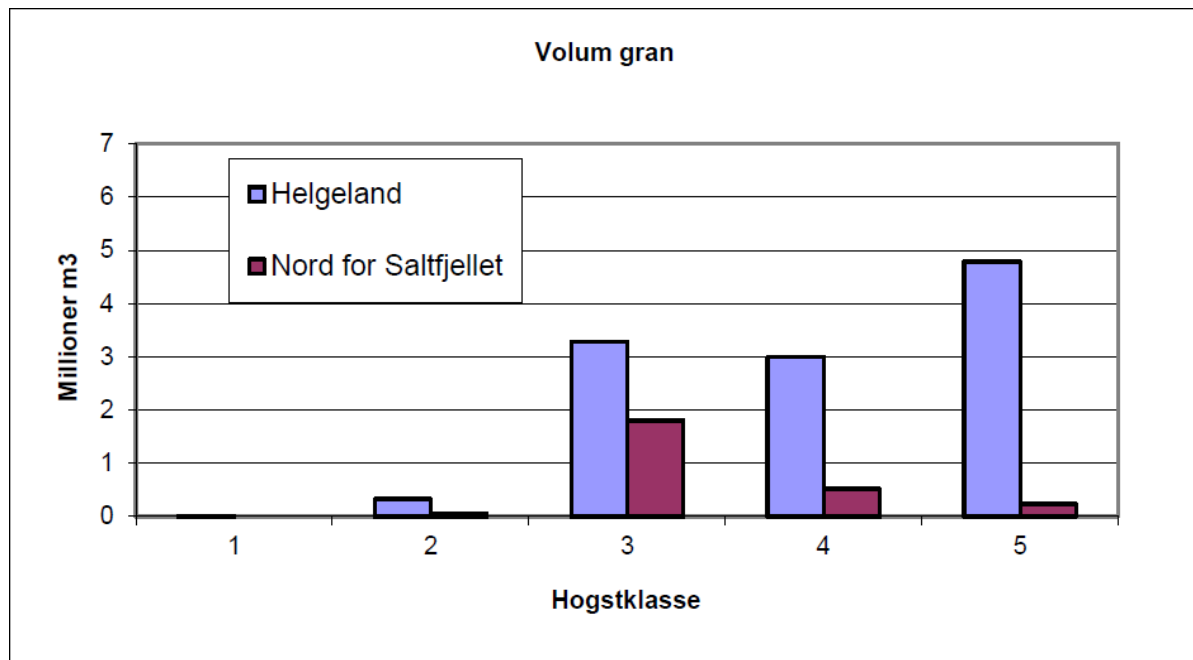
1.1.2 Eiendoms- og eierstruktur i Nordland

Skogen i Nordland er fordelt på 10 650 eiendommer med mer enn 25 dekar produktivt skogareal. Det tilsvarer 9 % av landets skogeiendommer. Omlag 6 350 av disse eiendommene er mindre enn 250 dekar, noe som viser en av de større utfordringene for det fremtidige skogbruket i fylket. Den

Økonomiske betydningen av skogen er relativt liten for den enkelte skogeier, men stor for samfunnet som helhet. Det er grunn til å anta at framtidens skogeiere generelt har høg kompetanse, men i de fleste tilfeller på andre områder enn skogbruk. God veiledning, ressurskartlegginger og planer er viktig for å gi skogeierne et godt forvaltningsgrunnlag på sin eiendom. Rundt 15 % av skogeiendommene i Nordland eies av dødsbo og sameier. Det medfører ofte at det er vanskelig å få tatt beslutninger rundt drift av eiendommene. I likhet med andre næringer har også skogbruket gjennomgått store endringer. I Nordland har det vært tradisjon for at bonden selv driftet skogen i kombinasjon med jordbruk. Økte miljøhensyn og den teknologiske utviklingen har ført til at skogsdrifta i stor grad settes bort til entreprenører. Det ligger mange utfordringer i disse endringene.

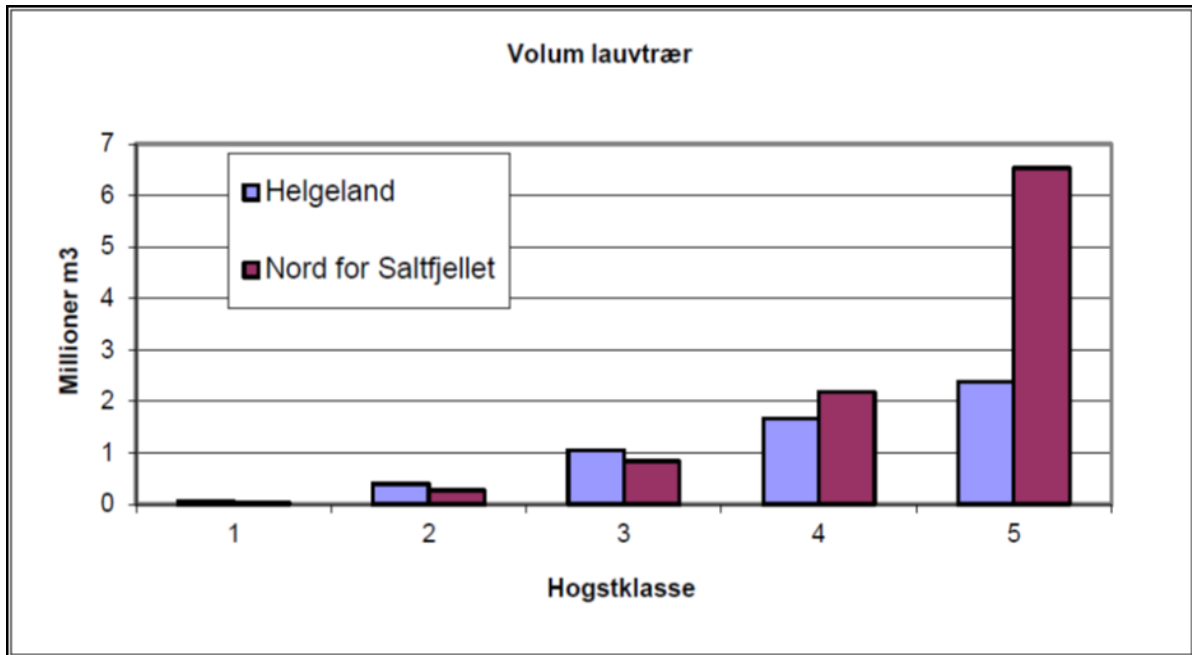
1.1.3 Ressursgrunnlaget

Det produktive skogarealet i Nordland er 6,7 millioner dekar, likt fordelt sør og nord for Saltfjellet. I sør domineres arealene av barskog, og i nord av lauvskog. Med unntak for noe lauvtrevirke til ved og bioenergi er stort sett hele den økonomiske aktiviteten i skogbruket i Nordland basert på virke fra barskog.

Landsskog, NIBIO

Stående skogvolum i Nordland er 41,2 mill. m³, hvorav lauvtre-dominert skog 48%. Selv om arealer med granskog er halvparten av lauvarealene er årlig tilvekst 550.000m³. Årlig tilvekst på lauvtre-dominerte arealer er 390.000 m³. Samlet andel hogstklasse 5 er 43% av produktivt skogareal. Dette er 8% over landsgjennomsnittet. Mye av den hogstmodne skogen er lauv på lavere boniteter. Det ligger et uløst potensiale i anvendelse av lauvtrevirke i Nordland. Bioenergi og produksjon av trekull kan være aktuelle avsetningsmuligheter.

Landsskog, NIBIO

Nordland har lav dekning av skogbruksplaner med Miljøregistreringer i skog(MIS) og/eller nøkkelbiotopregistreringer. Fra 1. januar 2016 har skognæringa gjennom Rådet for PEFC Norge (Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes) forpliktet seg til at all skog som omsettes sertifisert skal tilfredsstillte avtalte krav for MIS-registreringer eller nøkkelbiotopregistreringer. Fylkesmannen og skognæringa har i dag ikke tilstrekkelig oversikt over hvor stor andel av skogressursen i Nordland som er økonomisk drivverdig, hvor denne befinner seg geografisk og når skogen blir hogstmoden. Dette er en utfordring for økt verdiskaping i skogbruket i Nordland.

For et stort fylke som Nordland, med nærmere 40 kommuner med større eller mindre skogbruksaktivitet, vil det ta svært mange år før hele fylket er dekket med skogbruksplaner og miljøregistreringer i skog. De siste 4 år er det startet opp og avsluttet registreringer i 7 kommuner. I følgende 12 kommuner har skogeierne fått tilbud om skogbruksplan med miljøregistreringer; Bindal, Sømna, Brønnøy, Grane, Hattfjelldal, Vefsn, Hemnes, Saltdal, Narvik, Tjeldsund, Evenes og Ballangen. De siste av disse kommunene vil være ferdig kartlagt i løpet av 2019.

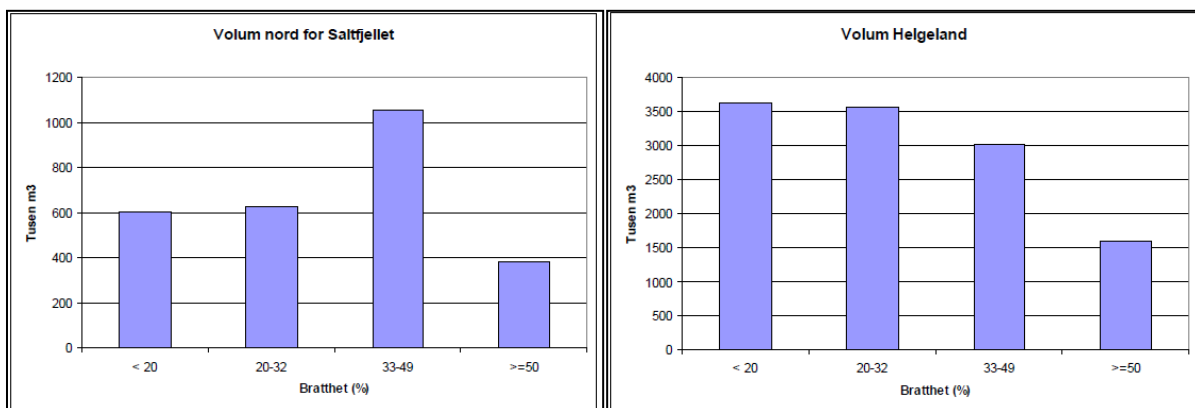
1.1.4 Skogreisingsstrøk

Oppbyggingen av ressursene i skogreisingsstrøkene ble gjort under helt andre samfunnsmessige forhold enn vi har i dag. Det er utfordrende for dagens samfunn og skogeiere å forvalte disse ressursene på en samfunnsmessig god måte. Ressursgrunnlaget i Nordland er i endring. Store arealer ble tilplantet med gran fra 50-tallet til ca. 1990. Nordland er et av de største skogreisingsfylkene i landet, med vel 700 000 dekar skogreist areal. Av dette to tredjedeler av arealet i nordfylket og en tredjedel i sørfylket. Det skogreiste arealet tilsvarer 6 % av hele skogarealet i fylket og 12 % av produktivt skogareal.

Av de utenlandske treslagene som er brukt i skogreisinga, har sitkagran og etter hvert lutzgran vært viktigst. Av 700 000 dekar skogreist i fylket er ca. 100 000 dekar skogreist med sitka- og lutzgran. Det vil si 14 % av totalarealet som er skogreist, men mindre enn 1 % av det totale skogarealet. Nordland er det fylket som har mest sitka- og lutzgran. Sitka- og lutzgran produserer 50 -100 % mer enn vanlig norsk gran. Skogreisingskogen i Nordland har et langsiktig avvirkningspotensial på omkring 0,5 mill m³, av dette utgjør sitka- og lutzgran ca. 130 000 m³. (Bernt-Håvard Øyen, Skogforsk, 2005) Sitka- og lutzgran er godkjent som konstruksjonsvirke. Likevel er det slik at ingen sagbruk i Norge nyttiggjør seg denne ressursen. Skurtømmer av Sitka- og lutzgran fra Nordland eksporteres i all hovedsak med båt til Tyskland.

1.1.5 Bratt og vanskelig terreng

Landsskogtakseringen (2011) slår fast at Nordland har betydelige mengder granskog i bratt og vanskelig terreng. På kysten nord for Saltfjellet er mye av grandominert skog yngre produksjonsskog av sitka og lutz, mens i indre Salten domineres barskogen av norsk gran og furu. For større drifter med taubaneutstyr er Nordland i dag avhengige av ekstern kompetanse og utstyr. Med dagens priser kreves det samlokalisert drifter i størrelsesorden 2 000 – 3 000 m³. En del av det bratte terrenget ligger forholdsvis langt fra vei, og de nedre deler av terrenget, med høy netto, er allerede avvirket som ordinære skogsdrifter.

Landsskog, NIBIO

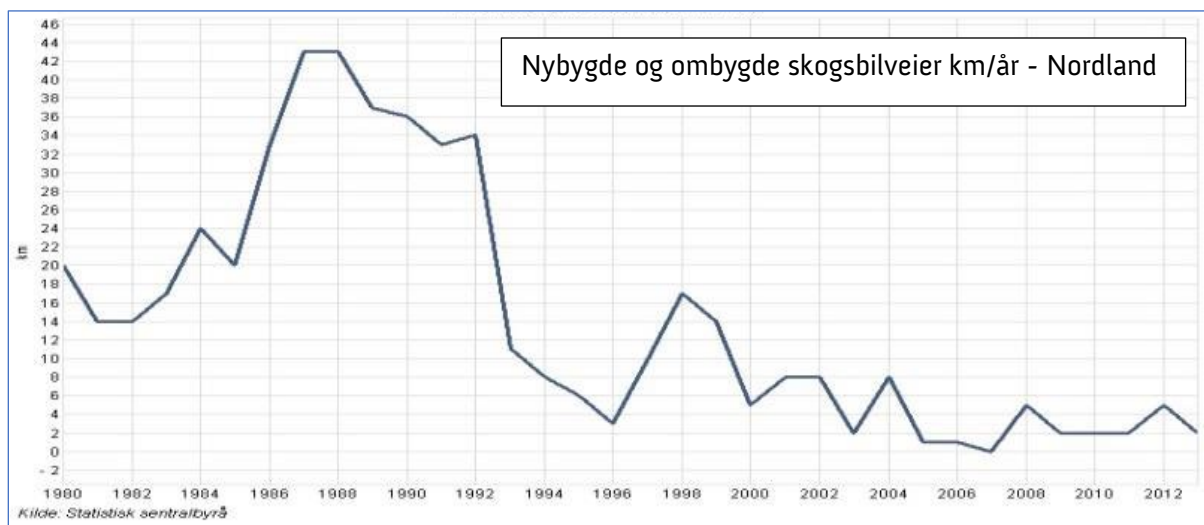
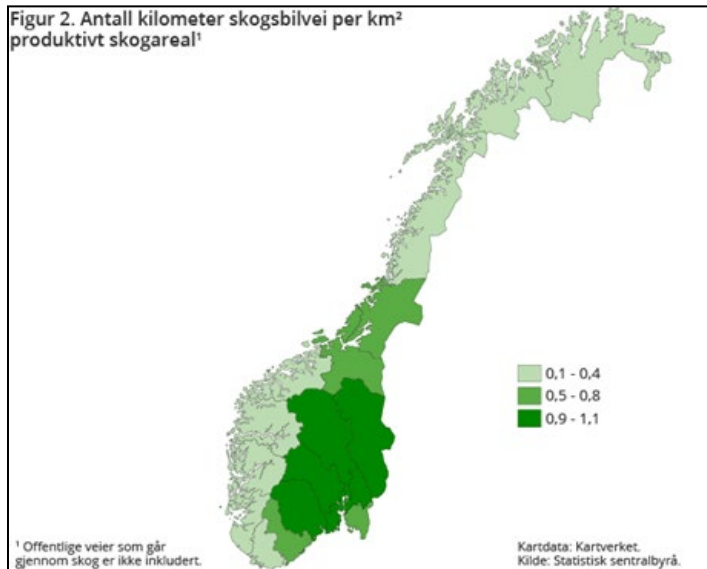
Inntil tyngden av de skogreiste arealer i Nordland kommer i hogstmoden alder må vi også drive det bratte terrenget som en del av satsningen for økt avvirkning, med de driftstekniske og økonomiske utfordringer det medfører. For å løse utfordringene med drift i bratt og vanskelig terreng vil Fylkesmannen i Nordland vurdere virkemiddelbruken. Kompetanse og utstyr for å drive skogbruk i bratt og vanskelig terreng har også en beredskapsfunksjon ved betydelige vindfelling.

1.1.6 Infrastruktur

Alt tømmer og annet virke fra skogen selges i dag levert ved bilvei. Transportkjeden fra stubbe til industri kan innbefatte privat skogsvei, kommunal vei, fylkesvei og riksvei/europavei. Det ble i 2013 tillatt å transportere skogsvirke på tømmervogntog med inntil 24 meters lengde og 60 tonn totalvekt.

Tettheten av skogsbilveier i Nordland er en tiendedel (0,1 km per km² skogareal) av innlandsfylkene

(1,0 km per km²). Tettheten er samtidig bare en fjerdedel av gjennomsnittet for alle kystfylkene (0,4 km per km²). Sammen med Finnmark har Nordland den laveste deknningen av skogsbilveier i landet. I Nordland står 41% av den hogstmodne skogen mer enn 1000m fra bilvei, og dagens hogstklasse 3 vil ved hogstmodenhet være gjennomsnittlig 500 meter fra skogsbilvei.

I innlandsfylkene er det bare en sjettedel (17 %) av hogstmoden skog som står mer enn 1000m fra bilvei. For Nordland betyr det at for en del av dagens hogstmodne skog blir framkjøring til bilvei vesentlig dyrere enn i innlandsfylkene, Uten en økning i tømmerpriser er det en større andel av hogstmoden skog som ikke er økonomisk drivbar. Videre fører større transportavstander i terrenget til økte utfordringer med selve terrengtransporten og terrengskader.

En medvirkende faktor for å øke de økonomiske marginene i skogbruket er å bygge mer skogsbilveier. Transport med tømmerbil er rimeligere både klimamessig og økonomisk i forhold til terrengkjøring. Innsparingen varierer med terrengforholdene. Innsparing ved bygging av skogsbilvei

vil være i intervallet 4,5 - 6kr/ m³/100 meter vei. I tillegg til behov for nyanlegg, og ombygging, er det et stort vedlikeholdsbehov i det eksisterende skogsveinettet.

En rekke offentlige veier har for lavt tillatt akseltrykk for å kunne transportere skogsvirke mest mulig kostnadseffektivt. Begrensninger i aksellast har tidligere vært en særlig utfordring i deler av året, men er nå blitt mer en permanent utfordring på grunn av varige nedklassifiseringer. Vi ser i økende grad at spesielt kommunale veier nedklasses i aksellast, og at mange av bruene er kommet i en slik alder at de ikke lengre holder mål. Videre møter transportnæringa også andre utfordringer med bakgrunn i veistandarden, slik som tillatt høyde, bredde, kurvatur, stigning og vintervedlikehold.

Veinettet i Nordland er i utvikling med store utbyggingsprosjekter. Dette medfører på sikt en bedre veidekning også for skogbruket. Samtidig ser vi at behovet for tømmerlommer (velteplasser) for å sikre en effektiv og trafiksikker omlasting øker med den standardheving som planlegges for stamveinettet.

Det er viktig at skogbruket i forbindelse med offentlige vegprosjekter fremmer behovene for riktig dimensjonerte avkjøringer, kulverter og tømmerlommer.

Skogbruket bør opprettholde fokuset på kartlegging av flaskehalsen på det offentlige veinettet, samt samarbeide med kommuner og øvrige vegmyndigheter i utarbeidelse av veilisten med vogntoglengder og akseltrykk tilpasset næringas behov.

Det er 4100 km fylkesveier i Nordland. 21% kan kjøres med tømmervogntog på 24 meter og 60 tonn.

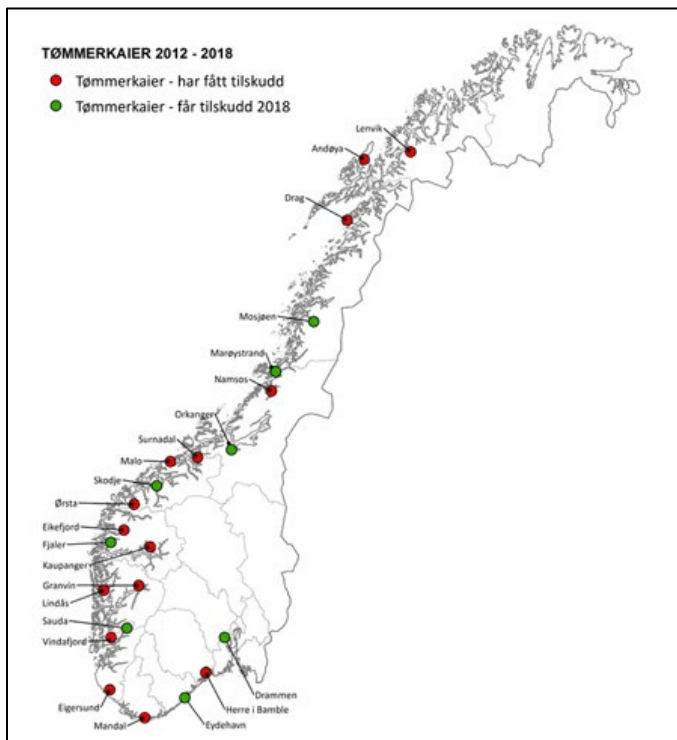
(Norges Skogeierforbund 2017)

Fylkesveinettet i Nordland har 881 bruer. 101 er tillatt med tømmervogntog 24 meter og 60 tonn.

(Norges Skogeierforbund 2017)

1.1.7 Virkesterminaler/tømmerkaier

For eksport av virke ut av fylket, og ved transport innad i fylket er sjøveien av økonomiske årsaker å foretrekke ved litt større kvanta og lengre avstander. Utviklingen har gått til båtstørrelser som tar 5 000 m³, og krever ca. 60 m kaifront. Med utgangspunkt i ressurslokalisering har kystskogbruket og SINTEF levert en utredning om "Transport av skogsvirke i kyststrøk" (2011). I 2015 publiserte Kystskogbruket rapporten «Infrastrukturprogrammet», et samarbeid med Skogkurs, SINTEF og NIBIO. Begge rapporter peker på muligheter og behov for utbygging av tømmerkaier i Nordland.

Kystskogbruket

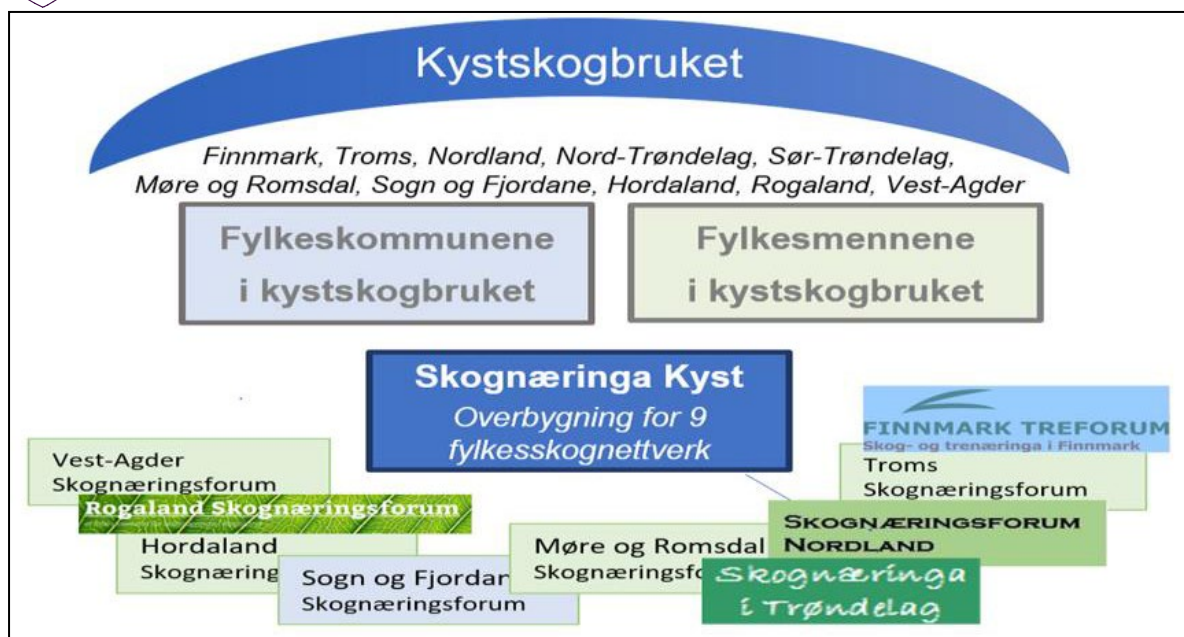
1.1.8 Industri

Arbor i Hattfjelldal (sponplater) og Elkem i Sørfold (silisiumproduksjon) er de store forbrukerne av skogsvirke i Nordland. Samlet årsforbruk er ca. 150.000 m³ massevirke. Begge virksomhetene må benytte seg av importert virke, siden tilgangen i Nordland ikke er tilstrekkelig. Arbor i Hattfjelldal er en hjørnesteinsbedrift både for lokalsamfunnet og for skognæringen i Nordland. Det er viktig for skognæringen at virksomheten har konkurransedyktige rammebetingelser. Tilstrekkelig tilgang på virke er en stor utfordring for bedriften. Nordland har også virksomheter som produserer hytter, dører, vinduer og listverk. Virksomhetene henter trelast utenfor fylket. I tillegg finnes det en rekke mindre sager som forbruker skurtømmer, likevel eksporteres størsteparten av skurtømmeret ut av fylket.

1.1.9 Verdikjeden

I Strategisk plan for Nordlandsskogbruket 2012-2025 ble det satt som mål å etablere et samarbeidsforum som involverte ulike aktører i hele verdikjeden. Forumet skulle bidra til styrking av tradisjonell næringsvirksomhet og se nye muligheter i Nordlandsskogen.

1.mars 2012 ble det avholdt oppstartsmøte for etablering av Skognæringsforum Nordland. I interimstyret var Statskog, Allskog, Elkem Salten, Moelven van Severen, samt Fylkesmannen i Nordland som sekretær. Med tillegg av Polarsirkelen Skog og Bio, og Mosjøen Havn KF ble det første styret etablert. Dette er senere utvidet med Arbor Hattfjelldal og flere andre aktører, og kjøp av sekretariatstjeneste fra Trøndelag Forskning og utvikling.

Kystskogbruket

Fylkesmannen i Nordland og Nordland Fylkeskommune møter fast som observatører i styret. Skognæringsforumet er en del av Kystskogbruket, og sentral i trepartssamarbeidet regionalt i Nordland. Skognæringsforumet har i samarbeid med kommuner, Fylkesmannen og Nordland Fylkeskommune arbeidet frem et skogpådrieverprosjekt med oppstart i 2019. Skogpådrieveren vil være en aktivitetsskapende ressurs i handlingsrommet mellom kommune, næringa og skogeieren. Blant mange prosjekter som skognæringsforumet har drevet frem, er dette å anse som ett av de viktigste for økt aktivitet i skogbruket.

Fylkesmannen ønsker å bidra til et bedre samarbeid mellom skogeiere og fortsette fokuset på samarbeid i verdikjeden i skogbruket i Nordland.

1.1.10 Arealbruk og vern

Skog er et markant innslag i landskapet, og særlig gjelder dette skogreisningsskogen. Skognæringa skal være sitt ansvar bevisst for den overordnende landskapsplanlegging i sitt virke. Skogreisningsskogen ble etablert under andre samfunnsforhold enn i dag. De erfaringer og den kunnskap som gjennom skogreisningsperioden er bygd opp omkring biologi og landskapsplanlegging må komme til bruk for fremtiden. Det er ut fra dagens ståsted åpenbart at ikke all skogreisning har vært like vellykket i forhold til dette. Samtidig er det åpenbart at skogreisningen har gitt fylket en unik ressurstilgang som vil få stor betydning for verdiskapingen fremover, og sånn sett må ses på som en suksess.

For skogbruket er det viktig å gi informasjon om skogbruket som næring til allmennheten. Skognæringen må skape en forståelse for næringsutøvelsen, informere om økonomisk betydning, sysselsetting, produksjon av fellesgoder, miljøhensyn mv. i dagens situasjon

Stortinget gav sin tilslutning til Meld. St. 25 (2002-2003) – Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand, hvor daværende regjering mente det var nødvendig å øke skogvernet. Ut fra Meld St.

14 (2015-2016), Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold, har Stortinget vedtatt et nasjonalt mål om 10% skogvern med utgangspunkt i skogdekt areal. NINA rapport 1352, *Evaluering av norsk skogvern 2016* viser at det i Nordland er vernet 7,2% skogdekt areal. Noe som er godt over landsgjennomsnittet på 5%. Det er siden 2016 vernet ytterligere skogareal i Nordland, og da i hovedsak på Statskogs arealer, slik at status for 2018 er ca. 8%. Rapportens samlede vurdering av skogvernet i Nordland;

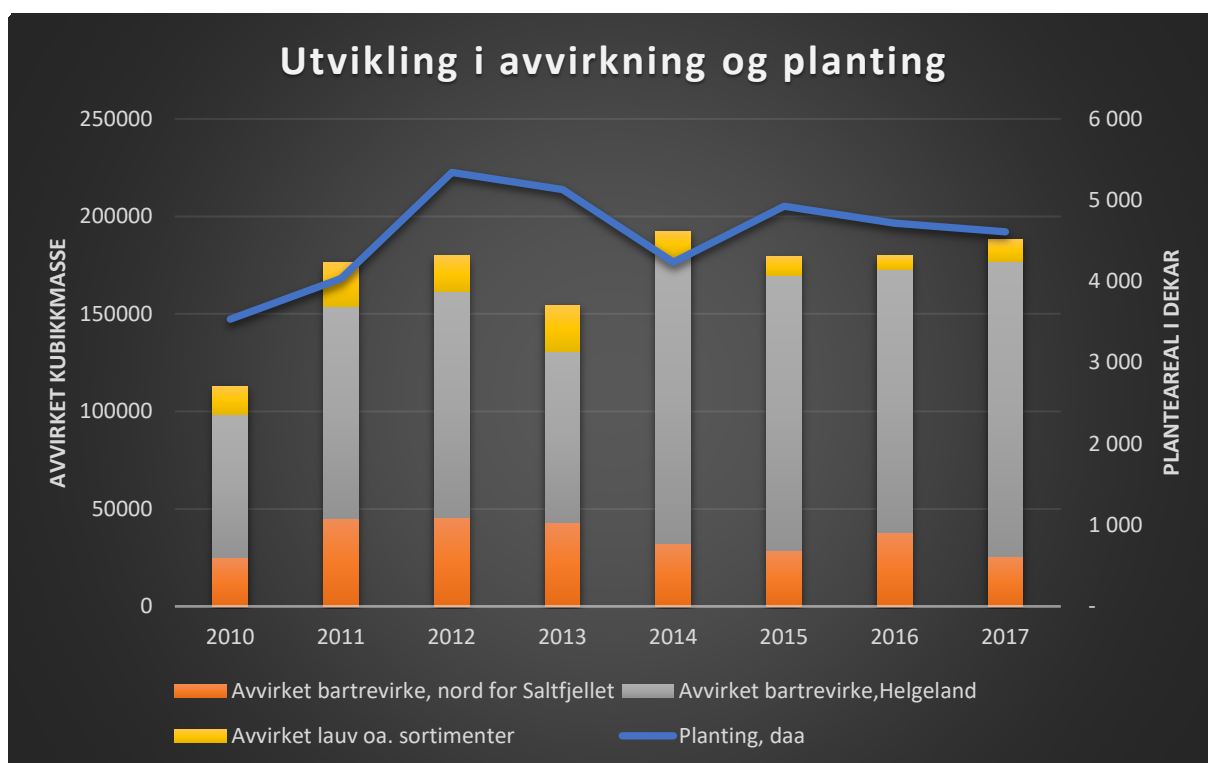
- *Vernedekning godt over landssnittet, men særlig høyereliggende/nordlig på lavere bonitet.*
- *Skogtyper med høy andel i fylket stort sett godt dekket i verneområder, unntatt gråorheggeskog, flommarkstype og ospedominert skog.*
- *Stor andel av kjente artsfunn i verneområder, men trolig mangelfull kartlegging utenfor verneområder.*

For Fylkesmannen blir det viktig å synliggjøre positive sider ved vern og balansere vern for bevaring av et representativt biologisk mangfold med næringsmessige hensyn. Skognæringa i Nordland etterlyser et bedre presisjonsnivå på vern, hvor det tas mer næringsmessige hensyn. Verneinteressene må bidra til å snu eventuell negativ fokus til positiv fokus på vern, fremmede arter, biologisk mangfold og landskapsbilde. Lokalt må det bli større fokus på å utnytte mulighetene for økonomisk verdiskaping også i verneområder.

1.1.11 Skogkultur og planteforedling

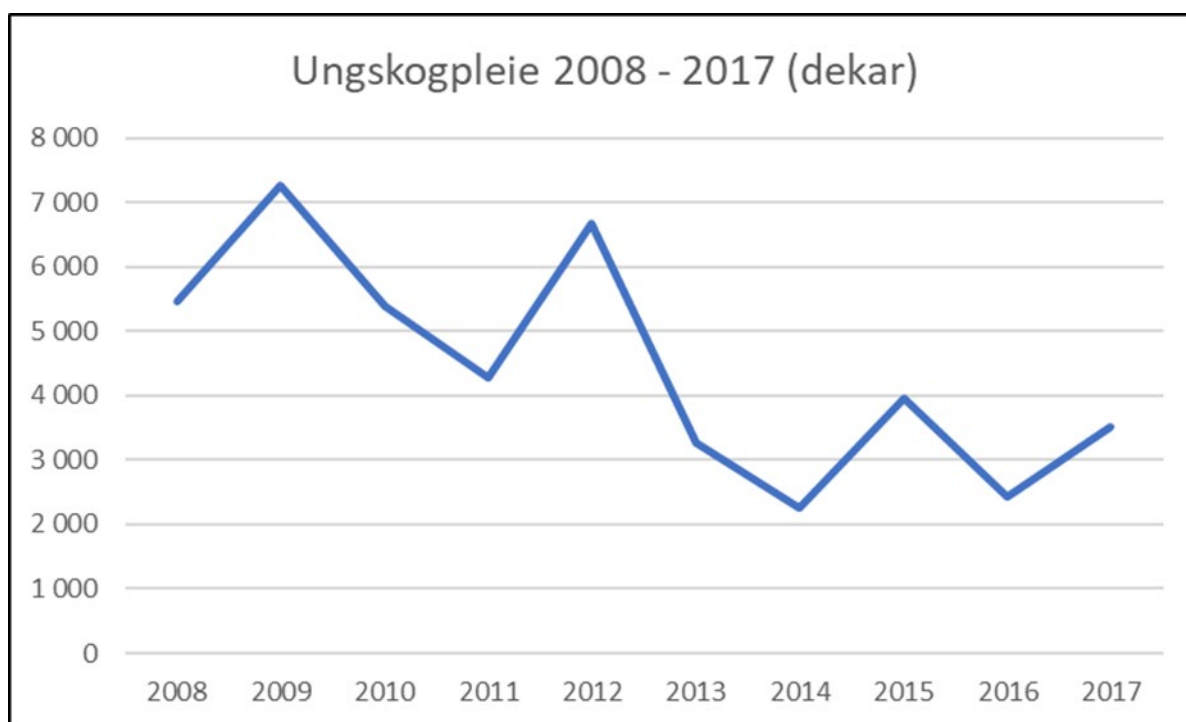
I 1991 ble det i Nordland plantet nesten 20 000 dekar ny skog. I 1997 var skogplantinga nede på vel 10 000 dekar, og i 2005 på vel 3 000 dekar. I 2017 ble det plantet 4600 dekar, som er likt gjennomsnittet de 10 siste år.

Aktivitetsnivået på planting har ligget for lavt i mange år i forhold til avvirkingen. Fra 2006 til 2008 var det en positiv utvikling. I 2008 ble det satt ut ca. 780 000 planter i Nordland. I 2009 var plantetallet nede på rundt 700 000, og i 2010 var det på nytt en betydelig nedgang. Samtidig har avvirkingen av bartrevirke hatt en jevnt stigende utvikling og har økt jevnt fra 2005 til 2017. Med utgangspunkt i laveste tillatte plantetall, anbefalt plantetall per dekar og antall dekar som blir avvirket, har Fylkesmannen i Nordland estimert at det årlige plantetallet i Nordland skulle ha ligget på mellom 1 mill. og 1,5 mill. planter per år. I 2017 ble det plantet 750.000 planter.

Fylkesmannen i Nordland, ØKS

I 1991 ble det ryddet og avstandsregulert skog på vel 30 000 dekar, og i perioden 1996 – 2000 gjennomsnittlig 18000 dekar/år. Tallet var i 2005 nede på 7 500 dekar og i 2017 på 3 500 dekar.

Fylkesmannen i Nordland, ØKS

Det er et større areal med behov for ungsogpleie enn det som årlig blir utført. Utviklingen har gått i motsatt retning av det som skogfaglig sett er ønskelig.

Tynnet areal i Nordland har årlig ligget under 1 000 dekar. Årlig uttak fra tynningshogster er nå mellom 6 000 m³ og 9 000 m³.

1.1.12 FoU og kunnskapsbygging i et grønt skifte

I Meld.St. 7 (2014-2015) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning er kunnskap og kompetanse nevnt som en av de viktigste konkurransefaktorene vi har, og vesentlig for en kunnskapsbasert inngang til et grønt skifte. Det vises til bruksområder for råstoff fra skogen og industriell vekst innen bioøkonomien. Tradisjonelt sett har det vært en lav grad av forskningsinnsats i skognæringen. Dette kommer av mange små aktører og begrenset tilgang på egne forskningsmidler. Det finnes unntak blant de største industrielle aktørene som eksempelvis Borregaard. Det eksisterer mange forskningsprogrammer som implementerer skogbruk og trenæringas fagområder. Det er viktig at aktuelle aktører i Nordland er orientert om de mulighetene som finnes. Etablering av arenaer for samarbeid, nettverksarbeid og klynger er viktige tiltak for å sikre en nær binding mellom skognæringa og forskningsmiljøene.

1.2 Klima

Regjeringen vil gjennom St.meld nr. 41 (2016-2017) «Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid» arbeide for å oppfylle Parisforpliktelsen sammen med EU. Meldingen omhandler i hovedsak reduksjon av utslipp fra transport, jordbruk, bygg og avfall, samt industri og oljenæringen. Med utgangspunkt i BNP pr. innbygger fastsettes det et nasjonalt mål for reduksjon av klimagassutslipp fra 2021-2030, også kalt «Innsatsfordelingsforordningen» landene imellom. Norge skal redusere 40%, noe som er helt i øverste ende av skalaen.

En aktiv og bærekraftig skogforvaltning betegnes som en sentral del av klimapolitikken globalt. Meldingen slår fast at skog/arealbruk utgjør opptil en tredel av svaret på klimautfordringen, og det er foreslått et eget regelverk som forplikter landene å sikre at CO₂ utslippene fra sektoren ikke overstiger opptaket som kan telle med etter forslaget regneregler. Særlig relevant er kategoriene avskoging, påskoging og forvaltet skog.

Nordlandsskogene bør altså øke den årlige tilveksten, øke hogst og påskoging, begrense avskoging og sørge for lokal/nasjonal foredling til egen karbonbeholdning.

Også i Klimameldingen - St.meld. nr. 34 (2006–2007), pekte regjeringen på skogbruket som en viktig faktor for å nå målsettingen om redusert utslipp av CO₂. Skog som vokser binder CO₂, og bruk av

Skog og annen arealbruk (LULUCF)

Regjeringen vil

- videreføre og vurdere styrking av satsingene på gjødsling av skog, skogplanteforedling og økt plantetetthet
- fortsette arbeidet med å forbedre oppfølgingsrutinene for plikten til å forynge skogen etter hogst
- bidra til økt bruk av tre i bygg, og vurdere tiltak som kan bidra til å øke lageret av karbon i langlevde treprodukter
- utrede konsekvenser og tiltakskostnader ved ulike innretninger av et forbud mot hogst av ungskog. Utredningen skal baseres på hva som er det optimale tidspunktet for avvirkning av skog henholdsvis ut fra klimahensyn og verdien på tømmeret.

(LULUCF – Land Use, Land Use Change and Forestry)

tremateriale til konstruksjoner og brensel regnes som klimanøytralt. I tillegg til tradisjonell skogsdrift ble det diskutert etablering av klimaskoger med stor tilvekst og stor binding av CO₂.

«Melding om kystskogbruket 2015» foreslo også at det burde etableres et klimaskogprogram i kystskogbruksfylkene. Konkret foreslår meldingen å tilplante 5 mill. dekar i løpet av 50 år, og at disse klimaskogene i all hovedsak etableres på gjengroingsmark. I Stortingsmelding nr. 39 (2008-09) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen, peker regjeringen på at skogreising på 1 mill. dekar i hele landet, vil være et godt og kostnadseffektivt klimatiltak. I Kystskogbruket tok Styringsgruppa for Felles fylkeskommunalt Oppfølgingsprogram et nasjonalt initiativ for å utrede hvordan samfunnet gjennomfører et slikt stort tiltak. Fra 2015 til høsten 2018 har Fylkesmannen i Nordland fungert som ett av tre pilotfylker i prosjektet «Pilotfase for planting av skog på nye arealer som klimatiltak». Det er etablert klimaskog på ca. 1200 dekar, og plantet ca. 330.000 planter fordelt på 50 felt. «*Rapporten beskriver resultater og erfaringer fra pilotfasen i Nordland, og skal være en del av grunnlaget for direktoratenes videre arbeid med evaluering av den nasjonale pilotfasen og rapportering til politisk nivå med anbefalinger for videre oppfølging.*»

Biokull er biomasse varmet opp under lav tilførsel av oksygen (pyrolyse), og er det samme som trekull. Skogsvirke og landbruksavfall er potensielle råstoff, og sluttproduktet inneholder dobbelt så mye karbon som andre organiske forbindelser. Halvparten av råstoffet blir karbon, mens resten blir olje og gass. Biokull kan lagres i jorda og også være et jordforbedrende tiltak ved å redusere behovet for kalking, holde på og avgi næringsstoffer samt bidra til å motvirke tørke. Det er beregnet at 12% av årlige menneskeskapte CO₂ – utslipp kan fanges i biokull. Det tilsvarer alt av utslipp fra landbruket på verdensbasis. Forutsetningen er at det benyttes råstoff som ikke konkurrerer med andre formål, som matproduksjon eller bioenergi. Bruk av biokull som klimaforbedrende tiltak er en gammel ide. Utfordringene ligger i oppskalering av lønnsom produksjon. Det er en betydelig forskningsinnsats på området blant annet gjennom prosjektet Capture+ (Sintef, NMBU, NIBIO, DNV GL og Norsk senter for bygdeforskning).

Nordland har stort potensiale for CO₂ binding. Derfor er det et mål for Fylkesmannen i Nordland å arbeide for å styrke langsiktige investeringer som er knyttet til oppbygging og skjøtsel av ny skog. Hensyn til skogproduksjon og framtidig verdiskaping vil være vesentlig.

Trevirke er, sammenlignet med andre alternative produkter, lite energikrevende og gir lite prosessutslipp. Derfor vil Fylkesmannen i Nordland jobbe videre med å få økt bruk av trevirke og at trevirke tas i bruk på flere områder enn det det er tradisjon for i dag. I samsvar med nasjonale mål ønsker vi økt bruk av trevirke som byggemateriale, i stedet for stål og betong. Videre vil vi jobbe for en økt satsing på bioenergi som erstatning for olje.

Del 2 Analyse

Analysen tar for seg de faktorer som ut fra beskrivelsen vurderes som de største utfordringene for skogbruket i Nordland.

2.1 Økt verdiskaping

Verdikjeden i skogbruket starter med skogeiers avgjørelse om å høste av ressursene til det foredlede produkt foreligger hos forbruker. Skogeier er initiativtaker i verdiskapingen, og skogeiers lønnsomhetsvurderinger er avgjørende for den videre verdiskaping. Hvis ikke alle ledd i kjeden har en økonomisk gevinst vil det over tid ikke være en bærekraftig verdikjede. Analysene i RSK er begrenset frem til virket ankommer videreforedlingsleddet.

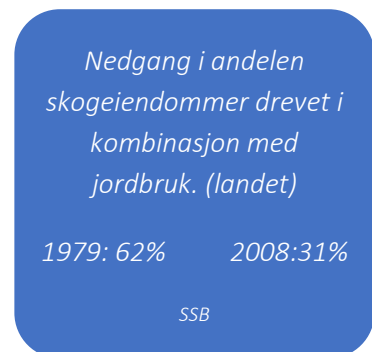
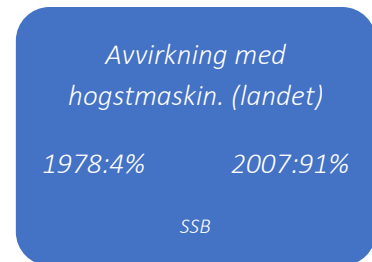
I et marked med konkurrerende omsetningsledd har skogeier mulighet til å vurdere flere tilbud for avvirking, planting og ungskogpleie. Driftspris for avvirking, og skogeiers netto inntjening, er avhengig av konkurransesituasjonen i omsetningsleddet, kvantum, virkeskvalitet, virkespriser og virkets tilgjengelighet. Det er viktig at det skjer verdiskaping i alle ledd, og at man gjennom forskning og utvikling søker de beste økonomiske løsninger for å øke inntjeningen i hele verdikjeden.

Utfordringen er å gi skogeierne gode grunner til å drive et aktivt skogbruk. Skogeierrollen består av rettigheter og plikter, regulert av lover og forskrifter. Undersøkelser ("Den nye skogeieren. Hvordan øke avvirkinga i Trøndelag?" (Blekesaune 2005, Follo m.fl. 2006) peker på flere faktorer som påvirker skogeierens valg.

- Nedgangen i kombinasjonsbruk skog-jord.
- Inntekten fra skogbruket utgjør en liten del av skogeierens inntekter.
- Lav egeninnsats i skogen
- Lav grad av skogkompetanse.
- Økte krav til skogbruket generelt.
- Nedbygging av veiledningsapparatet.

I tillegg vil det for Nordlands del være en forsterkende effekt at skogeiendommene er forholdsvis små, ofte arrondert med flere teiger og ikke lengre bebodd. Dette medfører at det blir hogd kanskje bare en gang i den enkeltes eierskap. Rasjonelle skogsdrifter avhenger i mange tilfeller av planer for avvirking som omfatter flere eiendommer. Nye løsninger for samarbeid vil derfor være nødvendig både i primærleddet og i den øvrige verdikjeden i skogbruket. Nå forventes det en gradvis økning i avvirking i områder uten tradisjon for skogbruk, og utfordringene vil mange steder være knyttet til realisering av rasjonelle og økonomisk lønnsomme skogsdrifter.

Nordland har en transportkrevende geografi for omsetning av skogsvirke. De senere år har det blitt startet opp og ferdigstilt bygging av flere parseller av E6 gjennom fylket. Mange av strekningene får

fartsgrense 90 km/t og medfører få muligheter for lastning av tømmervogntog. Lunning og lasting langs det øvrige stamveinettet er også blitt betydelig mer restriktivt. Tømmervogntogene er blitt større, og det har medført utfordringer knyttet til bruksklasser langs store deler av det offentlige veinettet. Fylkesmannen ser at det er viktig å komme tidlig i inngrep i forhold til offentlig planlagte veiprosjekter, for å søke løsninger til det beste for skognæringa. Redusert aksellast og totalvekt påfører hele verdikjeden store ekstrakostnader. Økning i tillatt totalvekt fra 50 tonn til 60 tonn kan bety en kostnadsbesparelse inntil 15% på de lengre transportene.

Nordlandskysten er lang, og utbygging av virkesterminaler/tømmerkaier er en god løsning for virkestransport innad i fylket og eksport. Regjeringen har de senere år satset betydelige summer på dette infrastrukturiltaket, og for skogreisningsstrøkene langs kysten har båttransport av Sitka/Lutzgran til kjøpere i det europeiske markedet åpnet muligheter for kampanjehogster i flere kystområder.

2.2 Markedsmuligheter

Avvirkningen i fylket har over tid vært svært lav sammenlignet med tilveksten. Arbor Hattfjelldal og Elkem Salten Verk er kjøpere av til sammen ca. 160.000 m³ massevirke av bartrær. Det ble i 2017 avvirket ca. 25.000 m³ bartrær i nordfylket og ca. 150.000 m³ bartrær i sørfylket. Til sammen utgjør dette ca. 70.000 m³ massevirke, noe som medfører et årlig importbehov av massevirke på ca. 90.000 m³.

Beregninger utført av NIBIO (2018), med utgangspunkt i Landsskogtaksten 2011, viser en årlig tilvekst i Nordland på 1,2 mill. m³. Fylkesmannen har også fått utført en analyse av ressursenes tilgjengelighet for skogbruket. Tabellen viser skogressursene fratrukket verneområder hjemlet i Naturmangfoldloven, bonitetene 6 og 8, helling over 50% og driftsveilengde over 1 og 2 km.

	Alt produktivt areal	Fratrukket bon. 6 og 8, helling>50% og driftsveglengde>2000m			Fratrukket bon. 6 og 8, helling>50% og driftsveglengde>1000m		
		gran	furu	lauv	gran	furu	lauv
Totalt volum	41191000	11689000	960000	6495000	10467000	922000	5553000
Hogstklasse 5, m ³	20520000	2319000	132000	3057000	1784000	98000	2469000
Årlig tilvekst	1205000	510000	27000	197000	460000	26000	176000
Areal, daa	6740000						

Tabellen viser at det er betydelige skogressurser tilgjengelig for skogbruket i Nordland. Tallene er ikke justert for skogbrukets selvpålagte begrensninger, naturtyper, verneforslag og vurderinger av økonomisk drivbarhet.

Hogst av lauv skjer i all hovedsak til ved, og i små kvantum sammenlignet med tilveksten. Det er et stort potensiale for økt utnyttning av lauvressursen. De siste 10 år har det blitt satset noe på større skala bioenergi, men med lange transporter og tilgang på billig strøm har det vist seg vanskelig å opprettholde en god økonomi over tid. De senere år er det fokusert mer på forskning og utprøving av biokull som jordforbedrende tiltak og karbonlagring i jord. Muligheten for å produsere biokull i

Nordland er tilstede, og lokalisering av et produksjonsanlegg vil avhenge mye av nærhet til ressursene, og infrastruktur for effektiv transport/logistikk.

Det er skogrest betydelige arealer med Sitka og Lutzgran langs kysten. Det er ingen sagbruk i landet som etterspør større mengder av virket, selv om det i et europeisk marked er stabil interesse. I Vesterålen er det gjort noen forstudier for etablering av sagbruk basert på Sitka/Lutzgran, men enda ikke tatt beslutning om realisering av planene. Det er også behov for videre arbeid med nye bruksområder for dette virket.

Del 3 Mål og strategi

3.1 Mål

Visjon Levende Nordlandsbygder

Hovedmål Skogressursene i Nordland skal gi grunnlag for høg lokal og regional verdiskaping.

Delmål Fylkesmannen skal gjennom målrettet virkemiddelbruk bidra til å øke verdiskapningen og videreutvikle eksisterende og ny virksomhet i Nordlandsskogbruket. Fylkesmannen skal bidra til at nasjonale satsinger, som bioenergi, økt trebruk og klimatiltak, fører til økt verdiskaping i Nordland.

Strategi Vis mulighetene – se fremover!

3.2 Strategiske satsningsområder

Med bakgrunn i skogforholdene og skogbrukets utfordringer i Nordland, samt regjeringens foreslåtte tiltak i Meld.St.6 Verdier i vekst, vil Fylkesmannen peke på noen viktige satsningsområder for Nordlandsskogbruket.

3.2.1 Infrastruktur

Det private skogsveinettet i Nordland har en lav dekningsgrad, men like viktig er det at mange av veiene, og tilhørende bruer, ble bygd på 50 og 60-tallet og holder ikke lengre dagens krav til moderne og effektiv tømmertransport. Rasjonell transport har stor betydning for skogeiers, og resten av verdikjedens kostnader. Fylkesmannen vil innrette virkemidlene slik at der hvor det står betydelige skogressurser uten fungerende veidekning prioriteres for ombygging og modernisering. I det

offentlige veinettet er det behov for utredning av fylkets mange flaskehals i forhold til at tømmertransporten er dimensjonerende for totalvekt og lengde på store deler av veinettet. Et annet tiltak med stor kostnadsbesparende effekt er bygging og utbedring av tømmerlommer. En effektiv transportkjede for tømmer er et meget klimavennlig tiltak som reduserer klimagassutslipp ved lavere drivstofforbruk. I sammenheng med et godt fungerende veinett bør det søkes etablert tømmerkaier/terminaler ved strategisk viktige utskipningshavner. Langs kysten er det i skogreisingsperioden etablert skog som i dag begynner å nå hogstmoden alder. Utfordringene er ofte knyttet til manglende tilgjengelighet for avvirkning og uttransport. Fylkesmannen vil se på behovene for driftstilskudd i områder hvor det gjelder avvirkning av større kvantum som medfører behov for lekter og mobile kailøsninger.

Nordland har betydelige skogressurser, og har over tid hatt en moderat avvirkning. Tilgjengelighet til ressursene er trolig en av nøkkelfaktorene for å etablere et høyere avvirkningsnivå.

3.2.2 Forvaltning av skogressursene

I likhet med store deler av Kystskogbrukets andre regioner er det i Nordland utfordringer med foryngelse av arealene etter hogst. Det plantes ikke med tilstrekkelig tetthet og ikke alle felter blir tilfredsstillende forynget. Det kan virke som at dagens skogeiere ikke har et langsiktig perspektiv for bærekraftig forvaltning av skogressursen. Kommunene har sammen med Fylkesmannen et ansvar for å følge opp utviklingen gjennom en felles kontrollvirksomhet. Tettere plantinger er i tråd med klimapolitiske målsettinger for å øke skogens karbonlager og produksjon av miljøvennlige byggematerialer, som inngår i satsningen på økt bruk av tre for å erstatte utslippintensive alternativer. Skogbruket i dag preges av mindre grad av langsiktighet enn tidligere, noe som krever mer oppfølging av foryngelse etter hogst og ungsogpleie.

Fylkesmannens og kommunenes kontrollvirksomhet er en viktig innsatsfaktor for å følge opp utviklingen videre.

3.2.3 Ressurskartlegging og klima

Det stilles stadig strengere krav til at skogbruket skal ta utvidede miljøhensyn. Bærekraftforskriften viser til PEFC- Norsk Skogstandard, og omsetningsleddet, med sine kjøpergrupper, legger nå i større grad enn før premisser for den offentlige forvaltning. Det er bare 13 kommuner i Nordland som har fått gjennomført nøkkelbiotopregistreringer etter MiS-metodikken. Årsakene kan være mange, men tilgang på offentlige tilskuddsmidler, og interesse blant skogeierne er de sannsynligvis viktigste. De siste år har det imidlertid vært økende interesse for ressurskartlegginger med miljøhensyn. Årsaken er dispensasjonsordningen fra kravet om MiS-registreringer som utløper 31.12.2020. Etter denne dato vet man i dag ikke hvilke krav som vil være gjeldende, men det er ikke sannsynlig at det vil bli dispensert på samme måte en tredje gang.

Grunnlaget for å ta miljøhensyn og være forberedt på et nytt klimabilde ligger i godt kartlagte arealer for langsiktig skogproduksjon. Skogbruksnæringa, i samarbeid med offentlig tilskuddsmyndighet, må sette seg i stand til å kunne ta godt funderte avgjørelser for et bærekraftig skogbruk. Det er et ønske om økt aktivitet i Nordlandsskogbruket, og det krever god oversikt over ressursene, for å kunne ta de riktige miljømessige og klimavennlige avgjørelsene.

Fylkesmannen vil søke å bedre dekningsgraden av ressurskartlegginger og miljøregistreringer i tett samråd med kommuner og fagmiljøer. «[Hovedplan for skogbruksplanlegging med miljøregistrering](#)» med tilhørende [handlingsplan](#) bør revideres innen 2 år.

Del 4 Kildehenvisning

Rapporter og publiseringer

Hovi, I. B., Madslie A., Trømborg E., Sjølie H.K., Solberg B., Veisten K., *Virkninger av endrede transportkostnader for skogbruk, skogindustri, distriktene og miljøet.* -TØI rapport 949/2008

Andreassen K., Eriksen R., Granhus A., Tomter S., Viken K.O., Astrup R., *Statistikk over skogforhold og skogressurser i Nordland, Skog og Landskap, 01/2011*

Kystskogbruket, *Melding om kystskogbruket 2015*

Fylkesmannen i Nordland, Sluttrapport, Klimatiltaket *Planting av skog på nye areal*

Sintef, *Vanlig trekull kan brukes til CO₂ fangst.*

NINA Rapport 1352, *Evaluering av norsk skogvern 2016*

Nørstebø V.S., Johansen U., Gabriel H.M., Talbot B., Nilsen J.E., *Transport av skogsvirke i kyststrøk – SINTEF A20874*

Follo, G., *Eiendomsoverbyggende samarbeid for skogeiere i kystskogbruket – utfordrende, men med stort potensiale,* Bygdeforsk rapport 4/2014

Blekesaune 2005, Follo m.fl. 2006, *Den nye skogeieren. Hvordan øke avvirkninga i Trøndelag?"*

Stortingsmeldinger, nasjonale strategier

Meld.St.6 (2016-2017) Verdier i vekst

Meld.St.41 (2016-2017) Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid.

Meld.St.14 (2015-2016) Natur for livet – Norsk handlingsplan for naturmangfold.

Meld.St.7 (2014-2015) Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015-2024.

Meld.St.39 (2008-2009) Klimautfordringene – landbruket en del av løsningen.

Meld.St.25 (2002-2003) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand

SKOG22, Nasjonal strategi for skog-og trenæringen.

Del 5 Vedlegg

Økonomiske virkemidler

Virkemidlene i Regionalt skog- og klimaprogram (RSK) består av ordningene "Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer", og "Tilskudd til skogsveier og drift med taubane og hest". Ansvar for disse ordningene ligger hos Fylkesmannen, og videreføres i RSK.

RSK inneholder også nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) hvor kommunene har vedtaksmyndighet.

5.1 Kommunale tiltaksstrategier - skog

Kommunene skal i henhold til vårt forventningsbrev rullere sine tiltaksstrategier på skogområdet. Dersom kommunene ønsker det kan tiltaksstrategiene ses i sammenheng med tiltaksstrategiene for SMIL-ordningen. De kommunale tiltaksstrategiene skal utarbeides i dialog mellom næringsorganisasjonene i skogbruket lokalt. Tiltaksstrategiene skal sendes Fylkesmannen etter rullering.

Tiltaksstrategiene skal inneholde kommunens prioritering av søknader.

Fylkesmannen har merket seg at det er stor forskjell mellom kommunene ved innvilgning av tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket. Vi ber om at kommunene tydelig begrunner fastsetting av tilskuddssatser i sine tiltaksstrategier. Disse begrunnelsene vil være med i grunnlaget for våre vurderinger når vi skal fordele NMSK-midlene til kommunene og et ledd i målretting og kostnadseffektiv bruk av midlene.

5.2 Ressurskartlegging - Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer

Formålet med ordningen tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer er å stimulere skogbruksplanlegging som et grunnleggende virkemiddel for å fremme et bærekraftig skogbruk med aktiv næringsmessig utnyttning av skog- og utmarksressursene på kort og lang sikt, og slik at biologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturminner i skogen blir ivaretatt og videreutviklet. Ordningen omfatter utarbeiding av skogbruksplaner, ressursoversikter og registrering av miljøinformasjon (MIS) i denne forbindelse.

Nordland har lav dekning av skogbruksplaner med MIS-registreringer og/eller nøkkelbiotopregistreringer. Fra 1. januar 2016 har skognæringa gjennom Rådet for PEFC Norge (Programme for the Endorsement of Forest Certification schemes) forpliktet seg til at all skog som omsettes sertifisert skal tilfredsstillte avtalte krav for MIS-registreringer eller nøkkelbiotopregistreringer. Nordland har lav dekning av slike registreringer og derav et stort behov for skogbruksplanlegging med MIS-registreringer.

Skogfond

Formålet med skogfond er å sikre finansiering av en bærekraftig forvaltning av skogressursene. Skogfondet skal gi skogeieren et bedre grunnlag for langsiktige investeringer, samt sikre viktige miljøverdier i den skogen som virket kommer fra, eller i annen skog som skogeieren har.

Les mer om skogfond hos [Landbruksdirektoratet](#)

Prioriteringer:

- utføre skogbruksplanlegging og MIS-registreringer i områder der det ikke tidligere er gjennomført
- revidering av MIS-registreringer eldre enn 10år.
- oppdatering av *Hovedplan for skogbruksplanlegging*

5.3 Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)

Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK) inneholder flere delordninger. For noen av delordningene har Fylkesmannen vedtaksmyndighet, mens for andre delordninger er det kommunen som har vedtaksmyndighet.

Kommunene får midler til NMSK - tiltak i en årlig fordeling fra Fylkesmannen. Denne tildelingen skjer på grunnlag av nasjonale føringer og Fylkesmannens prioriteringer, og etter kommunenes egne tiltaksstrategier og rapporteringer.

Kommunene skal gjennomføre kontroll i henhold til gjeldende regler.

Kommunene kan gjennom sin forvaltning av NMSK midlene være en aktiv bidragsyter i arbeidet mot klimaendringer. Derfor er det viktig at kommunene har fokus på foryngelsesplikten som et ledd i å bygge opp langsiktige skogressurser som binder CO₂.

5.3.1 Infrastruktur - Tilskudd til veibyggning – Fylkesmannen har vedtaksmyndighet

I Nordland er en stor del av skogsvegnettet bygget på 1970 og -80 tallet, og er i en slik forfatning at det ikke tåler tømmertransport med dagens transportapparat. I tillegg har vi for dårlig veidekning til å kunne betjene ressursene på en optimal måte. Gode betingelser for bruk av skogfond sammen med tilskudd gjør det økonomisk gunstig å foreta nybygging og opprusting av skogsveger.

Tilskudd skal bare gis hvis vegbyggingen er miljømessig og samfunnsøkonomisk forsvarlig. For at tilskudd skal kunne innvilges må vegene være bygget i samsvar med *Normaler for landbruksveger* fastsatt av Landbruks- og matdepartementet 2016. Det er videre en betingelse at kommunen har gitt byggetillatelse for vegen.

Prioriteringer:

- bilveger, men også tunge traktorveger som skal fungere som atkomst- og baseveger
- veganlegg som utløser størst mulig verdiskaping
- Det er en forutsetning at skogsveien gir en helhetsløsning for skogområdet, uten unødig hensyn til eiendomsgrenser.

Tilskudd til bilveier kan gis med inntil **65 %** av godkjente kostnader. Tilskudd til traktorveier klasse 7 kan gis med inntil **40 %** av godkjente kostnader. Det gis ikke tilskudd til traktorvei klasse 8.

Skattefordelene ved bruk av skogfond til vegbygging er gode. Skogen i vegens dekningsområde gir grunnlag for avsetning til skogfond.

Nedre grense for kostnadsoverslag som kan utløse tilskudd er kr 50 000. Det kan allikevel gis tilskudd til velteplasser/snuplasser med lavere anleggskostnad.

5.3.2 Tilskudd til drift med taubane, hest o.a. - Fylkesmannen har vedtaksmyndighet

I vanskelig tilgjengelige områder kan det være nødvendig med driftstøtte for å nyttiggjøre seg de ressursene som finnes der. Fylkesmannen har fastsatt regler for tilskudd til skogsdrift i vanskelig terreng. Se avsnitt 5.7.

5.3.3 Øvrige NMSK – tilskudd - kommunene har vedtaksmyndighet

Dette innbefatter tilskudd til miljøtiltak i skog, samt tilskudd til utdrift av skogsvirke til bioenergi, og andre tilskudd i skogbruket. (NMSK forskrift §§ 6 og 8)

5.4 Retningslinjer for tilskudd til skogbrukstiltak i Nordland 2019

Fastsatt av Fylkesmannen i Nordland des. 2018. Hjemlet i Forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (LMD 2004-02-04-447)

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

1-1 (formål)

Formålet med tilskuddsordningen er å øke skogbrukets bidrag til verdiskaping og sysselsetting i distriktene gjennom en bærekraftig utnytting av virkesressursene i vanskelig skogsterreng.

1-2 (virkeområde)

Tilskuddsordningen gjelder for alle private og offentlige skoger.

1-3 (budsjett)

Fylkesmannen i Nordland avsetter hvert år et bestemt beløp til tilskudd for drift i vanskelig terreng. Når disse midlene eventuelt er oppbrukt vil det medføre at søknader om tilskudd må avslås.

Kapittel 2. Betingelser m.v.

2-1 (betingelser)

Tilskudd til drift i vanskelig terreng skal bare gis når driften gjennomføres slik at det tas hensyn til skogsområdenes funksjoner i forhold til biologisk mangfold, landskapsverdier, kulturminnevern og friluftsliv. Det skal også tas hensyn så driften ikke forårsaker kjøreskader som utløser erosjonsskader av betydning.

Det skal *ikke* gis tilskudd dersom skogsdriften ødelegger ressursgrunnlaget for utbygging av et rasjonelt vegnett innen et naturlig avgrenset driftsområde.

2-2 (begrensninger)

Det kan bare utbetales tilskudd når:

- det foreligger et hensiktsmessig driftsopplegg som gir mulighet for framtidig drift og behandling av driftsområdet og de tilstøtende områder.
- forholdene er lagt til rette for at hogstfeltet, etter en skogbruksfaglig vurdering, vil bli tilfredsstillende forynget jf. *Forskrift om berekraftig skogbruk § 6*.
- det enten er gjennomført miljøregistreringer eller at Norsk PEFC Skogstandard for bærekraftig norsk skogbruk legges til grunn jf *Forskrift om berekraftig skogbruk § 4*.
-

Det skal *ikke* gis tilskudd:

- i vernskog uten at hogsten gjennomføres i samsvar med de fastsatte retningslinjer for forvaltning av vernskogen som gjelder for området.
- til drifter som vanskeliggjør foryngelse på avvirket areal og eventuelle tilstøtende områder.
- til områder som skal brukes til andre formål enn skogproduksjon

Kapittel 3. Tilskuddssatser m.v.

3-1 (generelt)

Tilskudd under denne ordning er begrenset til virke av bar og lauvtre som er solgt som rundvirke eller foredlet virke, samt ved som drives fram for salg. Det er en betingelse for tilskuddet at kvantumet er innmeldt til Virkesdatabasen for skogfond og måleopplysninger (VSOP).

Alle kvantumsoppgaver skal oppgis under bark.

3-2 Tilskudd til drift med taubane

Det kan gis tilskudd ved avvirkning på arealer der lilengden er over 75 m og hvor hellingen er over 40 %. Fylkesmannen kan gi dispensasjon fra stigningskrav og lilengde for drift med taubane der andre hensyn gjør det nødvendig å bruke slikt utstyr.

Utdrift skal foregå med taubane. Andre driftsmetoder kan godkjennes, f.eks drift med hest. Det gis ikke tilskudd for drift som er utført med hogstmaskin, helt eller delvis.

Det kan gis tilskudd med **kr 120,- pr m³**.

3-2-1 (nærmere forutsetninger for tilskudd til drift med taubane)

Avvirkningsarealet må ha et stående volum på minst 4 m³/daa. Fylkesmannen kan dispensere fra dette volumkrav ved utdrift av skjermtrestilling.

Tilskuddsberettiget areal omfatter dessuten platåer og hyller mindre enn 3 daa, dersom dette avvirkes sammen med et tilskuddsberettiget areal, eller at utdrift til godkjent leveringssted må foregå over slike arealer.

3-3 Tilskudd for vekslende driftssystem

Tilskudd for skifte av driftsmiddel som følge av vanskelige terrengforhold kan innvilges med **kr 35,- pr m³**. Det menes her i forbindelse med transport til leveringssted.

Innvinsjing til traktor for direkte framkjøring regnes ikke som vekslende driftssystem. Innvinsjing med taubane for videre framkjøring med traktor regnes ikke som vekslende driftssystem. Kippkjøring med tømmerbil er ikke vekslende driftssystem.

Lunning av tømmer i skogen for senere utkjøring når tele-/snøforhold tillater det, er et eksempel på vekslende driftssystem

3-4 Tilskudd for lang terrengtransport

For terrengtransport over 1,5 km fram til bilvei kan det gis et tilskudd på **kr 40,- pr m³**. Det menes her lengden på kjøring med lass. Transport på traktorvei kl. 7 bygget med statstilskudd regnes ikke som terrengtransport i denne sammenheng.

3-5 Alternative transportløsninger

I områder hvor det ut fra lokale driftsforhold vurderes bruk av lekter/sjøtransport som en rasjonell løsning kan det gis et tilskudd på inntil **kr 90 pr m³**. Det stilles krav om forhåndssøknad.

Kapittel 4. Søknad og saksbehandling

4-1 (søknad om tilskudd)

Søknad vedlagt kartutsnitt med inntegning av hogstareal og driftsvei sendes kommunen. Kommunen innstiller til vedtak og sender saken til Fylkesmannen for avgjørelse.

Søknad om tilskudd sendes til kommunen senest 2 måneder etter at skogsdriften er avsluttet. (Skjema SLF-916 – Søknad om tilskudd til drift med taubane, hest o.a.).

Dersom tilskuddet skal utbetales til andre enn skogeier, skal dette angis på søknadsskjemaet. Der skogeier ikke selv står som søker, skal kopi av avtale mellom skogeier og søker vedlegges søknaden.

Kommunen skal kontrollere at driftsområdet er tilskuddsberettiget, at driften er gjennomført etter bestemmelsene i dette regelverk, og at de oppgaver som framgår av søknadsskjemaet er riktige. Kommunen innstiller til vedtak og sender saken til Fylkesmannen for avgjørelse.

4-2 (utbetaling)

Fylkesmannen forestår utbetaling av tilskudd til søkere som innvilges tilskudd.

4-3 (tilbakebetaling)

Tilskudd kan kreves helt eller delvis tilbakebetalt dersom forutsetningene for tilskudd ikke er oppfylt. Beløp som skal tilbakebetales kan trekkes inn ved reduksjon i eventuelle andre tilskudd under Landbruks- og matdepartementet.

4-4 (kontroll)

Fylkesmannen skal kontrollere at kravene i dette regelverk er oppfylt. De som søker om tilskudd er forpliktet til å gi de opplysninger og akseptere de kontrolltiltak som skogbruksmyndighetene bestemmer.

Kapittel 5. Avsluttende bestemmelser

5-1 (dispensasjon)

Fylkesmannen kan i særlige tilfeller dispensere fra bestemmelsene i dette regelverk.

5-2 (klage)

Vedtak truffet av Fylkesmannen i medhold av disse reglene kan påklages til Landbruksdirektoratet, *jf. forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket § 11.*

5-3 (ikrafttredelse)

Disse reglene trer i kraft fra og med 01.01.2019, og gjelder skogsdrifter igangsatt etter dette tidspunktet.

Statens hus

Moloveien 10

tlf: 75 53 15 00 || fax: 75 52 09 77

fmnpost@fylkesmannen.no

www.fmno.no

ISBN nummer: 978-82-92558-87-7

www.twitter.com/FMNordland || www.facebook.com/FylkesmannenNO

